

การศึกษาขั้นมูลฐาน

โสตทัศนอุปกรณ์มีความสำคัญต่อขบวนการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก โดยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครูให้สูงขึ้น และในขณะที่เดียวกันก็จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงข้อเท็จจริงต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน

แมค คลัสกี (Mc. Clusky)¹ ได้กล่าวถึงคุณค่าของอุปกรณ์การสอนไว้ว่า การสอนโดยใช้คำพูดแต่เพียงอย่างเดียว จะทำให้นักเรียนลืมบทเรียนที่ครูสอนอย่างรวดเร็ว นับว่าเป็นการสิ้นเปลืองที่สุด การใช้โสตทัศนวัสดุจะช่วยขจัดความสิ้นเปลืองนี้ และยังช่วยให้ครูที่สอนที่อยู่แล้วสอนดียิ่งขึ้น

แต่การที่ครูจะนำเอาโสตทัศนอุปกรณ์มาใช้ให้บังเกิดผลดีในการสอนได้นั้นจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโสตทัศนอุปกรณ์เสียก่อน สาขาวิชาที่ให้ความรู้ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับโสตทัศนวัสดุนี้ เรียกว่าโสตทัศนศึกษา

โสตทัศนศึกษา

คาร์เตอร์ วี กูด²

ได้ให้คำจำกัดความของโสตทัศนศึกษาไว้ว่า โสตทัศนศึกษาเป็นสาขาวิชาการศึกษาที่สอนเกี่ยวกับการผลิต การเลือก และการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนที่ไม่ได้ขึ้นกับตัวหนังสือเป็นสำคัญ และนอกจากนี้ยังหมายถึงเทคนิคการสอนโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ และขบวนการ

¹F. Dean Mc. Clusky, "Audio-Visual Save time", The Instructor (September, 1947), p. 147.

²Carter V. Good, Dictionary of Education, (McGraw Hill Book Company, Inc., New York ; Toronto London, 1959), p. 290.

สอนที่ไม่ขึ้นกับตัวหนังสือเป็นสำคัญ

ดร.เป็รื่อง กุญฑ³ ได้กล่าวว่าโสตทัศนศึกษา มีบทบาทในการศึกษาแผนใหม่ เพราะโสตทัศนศึกษาเป็นการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายให้ผูเรียนได้รับประสบการณ์การศึกษา โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้งห้ามากที่สุดโดยเฉพาะโศเห็นและโศฟัง

ฉวี สุภรโยชิน⁴ ได้กล่าวว่าโสตทัศนศึกษาเป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่งซึ่งมีคหคหลักที่ว่าให้นักเรียนรูแฉงเห็นจริง มีความศรัทธา เชื่อถือ และสามารถปฏิบัติได้ โสตทัศนศึกษาจึงเป็นวิธีการอย่างหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน และเป็นวิธีการสอนที่มุ่งสอนอบรมเด็กให้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับวัย และขนาดของเด็ก

โสตทัศนูปกรณ์ (Audio-Visual Aids)

อิริคสัน และ เคอร์ล⁵ ได้ให้ความหมายของโสตทัศนูปกรณ์ไว้ว่า โสตทัศนูปกรณ์หมายถึงอุปกรณ์การสอนทั้งหลายที่ถูกนำมาใช้สื่อความหมายโดยที่ไม่ได้อ่านอยู่กับตัวอักษร หรือคำพูดแต่เพียงอย่างเดียว

ศาสตราจารย์ สำเภา วรวงูร⁶ ได้ให้ความหมายของโสตทัศนูปกรณ์ไว้ว่า โสตทัศนูปกรณ์ หมายถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นวัสดุ เครื่องมือ หรือกิจกรรมที่ครูเลือกมา และวางแผนใช้รวมเข้าไปในเนื้อหาของหลักสูตรวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับความต้องการ ระดับชั้น สติปัญญา และ

³ เป็รื่อง กุญฑ, "การพัฒนาโสตทัศนศึกษา", ศูนย์ศึกษา, ปีที่ 11 (สิงหาคม, 2507), หน้า 51.

⁴ ฉวี สุภรโยชิน, "การเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อการสอนตามแนวโสตทัศนศึกษา" ศูนย์ศึกษา, ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (กันยายน, 2511), หน้า 35..

⁵ Carlton W.H. Erickson and David H.Curl, *Fundamentals of Teaching with Audiovisual Technology*

⁶ สำเภา วรวงูร, "โสตทัศนูปกรณ์" หลักการบริหารโรงเรียนคานววิชาการ, หน่วยศึกษานิเทศ กรมการฝึกหัดครู, กระทรวงศึกษาธิการ, 2505, หน้า 38.

ความสามารถของนักเรียน เพื่อให้ขบวนการเรียนการสอน โดยอาศัยประสาทสัมผัสต่าง ๆ ของผู้เรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากมติของที่ประชุมใหญ่ในการสัมมนาครูใหญ่ ของกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2503⁷ ได้ให้ความหมายของโสตทัศนูปกรณ์ไว้ว่า วัสดุอุปกรณ์การศึกษาหมายถึง เครื่องประกอบการสอนทุกสิ่งที่ใช้ประกอบการสอน ซึ่งอาจเป็นวัสดุ เครื่องมือ หรือกิจกรรมที่ครูนำมาใช้ประกอบการสอนเพื่อถ่ายทอดความรู้ แนวความคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน

ประเภทของโสตทัศนูปกรณ์

ได้มีผู้จำแนกประเภทของโสตทัศนูปกรณ์ไว้หลายท่านด้วยกัน โดยยึดหลักในการแบ่งที่แตกต่างกันออกไป

ศาสตราจารย์ โรเบิร์ต อี. เดอ คีฟเฟอร์⁸ ผู้อำนวยการแผนกวิชาโสตทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยโคโลราโด แห่งสหรัฐอเมริกา มีแนวความคิดว่าประสบการณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่เป็นโสตทัศนูปกรณ์แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. วัสดุที่ไม่ต้องฉาย (Nonprojected Materials) ได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ กราฟ ของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง แผนที่ กระดานสาขิต ลูกโลก กระดานชอล์ค กระดานนิเทศ กระดานแม่เหล็ก และสิ่งที่คล้ายคลึงกัน กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทัศนศึกษา (Field trips) การแสดงแบบละคร การแสดงบทบาท (Role Playing) นิทรรศการ การสาขิต และการทดลอง เป็นต้น

⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, มติของที่ประชุมใหญ่ในการสัมมนาครูใหญ่ของกรมสามัญศึกษา, 2503, กลุ่มที่ 6 เรื่อง "วัสดุอุปกรณ์" หน้า 9.

⁸ Robert E. De Kieffer, Audiovisual Instruction (The Center for Applied Research in Education, Inc, New York 1965), 9-54.

2. วัสดุฉาย และ เครื่องฉาย (Projected Material and Equipment)
 ได้แก่ สไลด์ ฟิล์มสตริป ภาพโปร่งใส (Transparencies) ภาพทึบ (Projected Opaque Pictures) ภาพยนตร์ และ เครื่องฉายต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ และฟิล์มสตริป เครื่องฉายกระจกภาพ (Lantern slide Projector) เครื่องฉายภาพขามศีรษะ (Overhead Projector) เครื่องฉายภาพทึบ (Opaque Projector) เครื่องฉายภาพจุลทรรศน์ (Microprojector) เป็นต้น

3. โสตวัสดุ และ เครื่องมือ ได้แก่ แผ่นเสียง เครื่องเล่นจานเสียง เทป เครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง และวิทยุ เป็นต้น

คณะกรรมการแผนกนิเทศการ กระทรวงศึกษาธิการ⁹ ได้จำแนกโสตทัศนวัสดุออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 6 ประเภท ดังนี้

1. วัสดุฉายเส้น (Graphical Materials) แบ่งออกเป็น 9 ชนิด
  - 1.1 กระดานดำ (Black Board)
  - 1.2 แผนที่และลูกโลก (Map และ Globe)
  - 1.3 การ์ตูน (Cartoon)
  - 1.4 โปสเตอร์ (Poster)
  - 1.5 แผนภาพ (Diagram)
  - 1.6 กราฟ (Graph)
  - 1.7 แผนภูมิ (Chart)
  - 1.8 ป้ายผ้าสำลี (Felt Board)
  - 1.9 ป้ายนิเทศ (Bulletin Board)

---

⁹ วิชาการ, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือกรรมการสอน (โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2505), หน้า 1 - 4.

2. วัสดุมีทรง (Solid Material) แบ่งออกเป็น 6 ชนิด
  - 2.1 ไคออรามา (Diorama)
  - 2.2 หุ่นลอยแบบ (Mock-up)
  - 2.3 ของจำลอง (Model)
  - 2.4 พิพิธภัณฑ์โรงเรียน (School Museum)
  - 2.5 ของตัวอย่าง (Specimen, Collection, Sample)
  - 2.6 ของจริง (Objects)
3. โสตวัสดุ (Auditory Materials) แบ่งเป็น 4 ชนิด
  - 3.1 ระบบขยายเสียง (Amplified Sound System)
  - 3.2 แผ่นเสียง (Phonograph Record)
  - 3.3 เทปเสียง (Tape Record)
  - 3.4 วิทยุ (Radio-Broadcast)
4. ภาพนิ่ง (Still Pictures) แบ่งเป็น 10 ชนิด
  - 4.1 ภาพผนัง (Wall Picture)
  - 4.2 สมุดภาพ (Pictorial Book, Scrap Book)
  - 4.3 ภาพสามมิติ (Three Dimensional Picture)
  - 4.4 ภาพเขียน (Drawing and Sketch)
  - 4.5 รูปภาพ (Picture)
  - 4.6 ภาพถ่าย (Photograph)
  - 4.7 สไลด์ (Slide)
  - 4.8 फिल्मสตริป (Filmstrip)
  - 4.9 ภาพโปร่งแสง (Positive Transparencies)
  - 4.10 รูปตัดมา (Cut-Out)

5. กิจกรรมรวม (Activities) แบ่งเป็น 8 ชนิด

- 5.1 งานที่เป็นโครงการ (Project)
- 5.2 การเล่นแบบละคร (Dramatization)
- 5.3 การแสดงบทบาท (Role Playing)
- 5.4 การสาธิต (Demonstration)
- 5.5 การศึกษานอกสถานที่ (Field Trip)
- 5.6 นิทรรศการ (Exhibition)
- 5.7 การทดลอง (Experiment)
- 5.8 กะบะทราย (Sand Tray)

6. ภาพยนตร์และโทรทัศน์ (Motion Picture and Televisions)

ศาสตราจารย์ สำเภา วรวงูร¹⁰ หัวหน้าแผนกวิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พิจารณาแบ่งประเภทและชนิดของโสตทัศนอุปกรณ์ โดยกำหนดความแตกต่างของโสตทัศนอุปกรณ์ไว้ดังนี้คือ

ก. ประเภทวัสดุโสตทัศนศึกษา (Audio-Visual Materials)

1. ประเภทภาพประกอบการสอน (Instructional Pictures)

1.1 ภาพที่ไม่ต้องฉาย (Nonprojected Pictures) มี

1.1.1 ภาพเขียน (Drawings)

1.1.2 ภาพถ่าย (Photographs)

1.2 ภาพที่ต้องฉาย (Projected Pictures) มี

1.2.1 फिल्मสตริป (Filmstrips)

1.2.2 ภาพยนตร์ 16 ม.ม., 8 ม.ม. (Motion Pictures)

¹⁰

ศาสตราจารย์ สำเภา วรวงูร, คำบรรยายวิชาโสตทัศนอุปกรณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 8 พฤศจิกายน, 2519.

2. ประเภทกระดานและแผ่นป้ายแสดง (Instructional Boards and Displays)

- 2.1 กระดานดำหรือกระดานชอล์ค (Blackboard, Chalk Board)
- 2.2 กระดานผ้าสำลี (Flannel Boards)
- 2.3 กระดานนิเทศ (Bulletin Boards)

3. ประเภทวัสดุอุปกรณ์ฉายแสง (Instructional Graphic Materials มี

- 3.1 แผนภูมิ (Charts)
- 3.2 แผนภาพ (Diagrams)
- 3.3 โปสเตอร์ (Posters)
- 3.4 แผนที่ (Maps)

4. ประเภทวัสดุสามมิติ (Three-Dimensional Materials) มี

- 4.1 ทุนจำลอง (Models)
- 4.2 ของตัวอย่าง (Specimens)
- 4.3 ของจริง (Objects)
- 4.4 ของดอแบบ (Mock-up)
- 4.5 นิทรรศการ (Exhibits)
- 4.6 ไคออรามา (Diorama)
- 4.7 กระดาษทราย (Sand Tables)

5. ประเภทโสตวัสดุ (Instructional Auditory Materials)

- 5.1 แผ่นเสียง (Recorded Disc)
- 5.2 เทปบันทึกเสียง (Recorded Tape)
- 5.3 วิทยุ (Radio Program)

6. ประเภทกิจกรรมและการเล่น (Instructional Activities and play)

- 6.1 การทัศนศึกษา(การศึกษานอกสถานที่) (Field Trip)
- 6.2 การสาธิต (Demonstration)

- 6.3 การทดลอง (Experiments)
- 6.4 การแสดงละคร (Drama)
- 6.5 การแสดงบทบาท (Role playing)
- 6.6 การแสดงหุ่น (Puppetry)

ข. ประเภทเครื่องมือโสตทัศน (Audio-Visual Equipment)

1. เครื่องฉายภาพยนตร์ 16 ม.ม., 8 ม.ม.
2. เครื่องฉายสไลด์ และฟิล์มสตริป (Slide and Film strip Projector)
3. เครื่องฉายภาพทึบ (Opaque Projectors)
4. เครื่องฉายภาพขามศีรษะ (Overhead Projectors)
5. เครื่องฉายภาพจุลทัศน์ (Micro - Projector)
6. เครื่องเล่นจานเสียง (Record Player)
7. เครื่องเทปบันทึกภาพ (Video Tape Recorder)
8. เครื่องฉายกระจกภาพ ($3 \frac{1}{4}$ หรือ Lantern Slide Projector)
9. จอฉายภาพ (Projection Screen)
10. เครื่องรับวิทยุ (Radio Receiver)
11. เครื่องขยายเสียง (Public Address Systems)
12. เครื่องรับโทรทัศน์ (Television Receiver)
13. เทคโนโลยีอุปกรณ์แบบใหม่ต่าง ๆ (Modern)

Instructional Technology Devices) เช่น โทรทัศน์ศึกษา ห้องปฏิบัติการภาษา
บทเรียนแบบโปรแกรม และอื่น ๆ

คุณค่าของโสตทัศนูปกรณ์

คณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติอเมริกา (The Committee of National Society for the Study of Education)¹¹ ได้ทำการวิจัยถึงคุณค่าของโสตทัศนศึกษา และได้พบว่าการใช้โสตทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนนั้นให้ประโยชน์ ดังนี้

1. ให้ประสบการณ์รูปธรรมเพิ่มขึ้น และลดประสบการณ์นามธรรม
2. ทำให้นักเรียนมีความสนใจมากขึ้น
3. เพิ่มทุนพัฒนาการทางการเรียนรู้ และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร
4. ให้ประสบการณ์ที่เป็นจริง
5. ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความคิดต่อเนื่องกัน
6. รู้ความหมายและสัมพันธ์มากขึ้น
7. ให้ประสบการณ์ที่การสนทนาช่วยกันไข่มิได้ และเกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางลึกซึ้ง

ศาสตราจารย์ ส่าเกา วรังกูร¹² ได้กล่าวถึงประโยชน์ของโสตทัศนูปกรณ์ไว้ว่า

1. เราและถึงคุณความสนใจ
2. ยึดความตั้งใจ
3. ทำให้ความหมายของศัพท์บัญญัติหรือข้อความทางเทคนิคของเรื่องที่จะนำไปประชาสัมพันธ์ เกิดความหมายที่ชัดเจน และเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง
4. ทำให้เกิดความเข้าใจแนวความคิดเห็นอันเป็นนามธรรมของเรื่องที่จะนำไปประชาสัมพันธ์
5. ทำให้การให้ความรู้เพื่อทักษะใฝ่คิดและเร็วขึ้น

¹¹Edgar Dale and Others, "Research on Audio-Visual Materials", Audio-Visual Materials of Instruction (University of Chicago Press, Chicago, 1949), p. 255.

¹²ส่าเกา วรังกูร, เอกสารคำบรรยายวิชาโสตทัศนูปกรณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

6. เป็นหลักฐานหรือพิสูจน์ความจริง หักล้างความเชื่อถือ ความเข้าใจผิด ตลอดจนสร้างความเชื่อถือ และความเข้าใจใหม่ที่ตรงกับข้อเท็จจริง
7. ทำให้จำเรื่องราวที่สอนได้นาน สร้างความประทับใจ ลืมยาก
8. โน้มน้าวทัศนคติ ความคิดเห็น และพฤติกรรมให้เปลี่ยนไปในทางที่ปรารถนาได้
9. ทำให้ผู้รับการประชาสัมพันธ์ทั้งหมดมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความคิดเห็นในเรื่องราวต่าง ๆ ตรงกันและตรงกับฝ่ายผู้ให้
10. ประหยัดเวลาในการชี้แจง

การวางแผนการใช้โสตทัศนูปกรณ์ วิชาการสอน

คีฟเฟอร์¹³ ได้กล่าวว่า คุณค่าของโสตทัศนูปกรณ์ไม่ว่าจะนำมาใช้เดี่ยว หรือควบคู่กับอุปกรณ์อื่น จะมีคุณค่าเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของครู การสอนอย่างสร้างสรรค์นับว่าเป็นศิลป์ และครูคือนักศิลป์ ครูจะต้องเข้าใจว่าบุคคลมีการเรียนรู้ขึ้นได้อย่างไร ควรจะสอนเขาเหล่านั้นอย่างไร และยังคงต้องรู้อถึงลักษณะการ เรียนรู้ของนักเรียนด้วย

ดังนั้นคุณค่าของโสตทัศนูปกรณ์จะมีมากน้อยเพียงไร ครูจึงจำเป็นต้องทำการศึกษามทเรียน และผู้เรียนรู้จักปัญหาของผู้เรียน และบทเรียน และรู้จักเลือกโสตทัศนูปกรณ์มาใช้ให้เหมาะสมกับปัญหา และควรจะได้วางแผนการใช้ไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้

การจัดหาโสตทัศนูปกรณ์

การจัดหาโสตทัศนูปกรณ์มาใช้ในโรงเรียนอาจทำได้ดังนี้¹⁴

1. ครูจัดทำขึ้นเอง โดยใช้วัสดุเหลือใช้หรือหาของที่ไม่สูญแพง

¹³ Robert E. De Kieffer, The Library of Education (The Center for Applied Research in Education, Inc, New York, 1965, p.2.

¹⁴ ประพัทธ์ แสงวณิช, "การใช้โสตทัศนูปกรณ์ในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง" วารสารอุปกรณ์การศึกษา, (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, ปีที่ 1 เล่ม 2 (มีนาคม - เมษายน, 2505), หน้า 19.

2. ให้นักเรียนจัดทำขึ้น โดยอยู่ในคำแนะนำของครู
3. โสตทัศนูปกรณ์บางชนิดอาจชอมาจากองค์การ ภายนอกต่าง ๆ
4. อุปกรณ์บางอย่างราคาแพง และมีผู้นอยซึ้น โรงเรียนหรือครูไม่อาจอยู่ในฐานะที่จะซื้อมาได้ ก็ใช้วิธียืมจากองค์การ หรือแหล่งวัสดุต่าง ๆ ที่จะให้ยืมได้ เช่น วิทยุ หรือสำนักแถลงข่าวอื่น ๆ แผนกโสตทัศนศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่ ฯลฯ
5. อุปกรณ์บางอย่างทำเองได้ยากหรือต้องลงทุนมากเกินไป แต่ต้องใช้เป็นประจำก็ควรหาซื้อไว้

การเลือกโสตทัศนูปกรณ์

การที่จะสามารถเลือกโสตทัศนูปกรณ์มาใช้ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสมจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพขึ้น แต่การที่จะเลือกหรือไม่เลือกใช้อุปกรณ์นั้น ๆ ก็ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง

อลิซาเบท วี โนเอล และ พอล เจ วีโอนาร์ค¹⁵ ได้ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกโสตทัศนวัสดุประกอบการสอนในชั้นเรียนไว้ดังต่อไปนี้

1. มีความเหมาะสมกับระดับอายุและระดับสติปัญญาของนักเรียน
2. เหมาะสมกับประสบการณ์เดิมของนักเรียน
3. เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน
4. เหมาะสมกับเรื่องที่สอน
5. มีลักษณะที่น่าสนใจ
6. ตรงกับจุดมุ่งหมายในการสอน
7. ไม่ทำให้เสียเวลาในการใช้มากเกินไป
8. ให้ความคิดรวบยอดที่ง่ายและไม่ซับซ้อนเกินไป
9. เป็นแบบง่าย ๆ

¹⁵Elizabeth G. Noel and Paul J. Leonard, Foundation for Teacher Education in Audio - Visual Instruction, (Washington : American Council on Education Studies, 1962), pp. 26-28.

10. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดีขึ้น
11. ช่วยในการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีแก่นักเรียน
12. ช่วยเพิ่มทักษะให้แก่นักเรียน
13. ใฝ่ผลดีต่อการเรียนการสอนมากที่สุดในระยะเวลาสั้นที่สุด
14. มีราคาไม่แพงจนเกินไป

การใช้สื่อทัศนูปกรณ์

เมื่อเลือกสื่อทัศนูปกรณ์ได้ตามวัตถุประสงค์แล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นขั้นการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ โดยต้องเตรียมตัวผู้สอนเอง เตรียมนักเรียน และเตรียมห้องเรียน

โนเอล และ รีโอนาร์ค¹⁶ ได้ให้หลักเกณฑ์ในการเตรียมตัวผู้สอน เตรียมนักเรียน และห้องเรียนไว้ดังนี้

1. การเตรียมตัวผู้สอน ผู้สอนจะต้องเตรียมตัวในเรื่องต่อไปนี้
  - 1.1 เลือกสื่อทัศนวัสดุให้เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจ และจุดมุ่งหมายในการสอน ตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น
  - 1.2 วิเคราะห์ขบวนการเรียนการสอนที่จะนำสื่อทัศนวัสดุมาใช้ และวางแผนการใช้ให้เรียบร้อยตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
  - 1.3 ทดลองใช้สื่อทัศนวัสดุก่อนการนำไปใช้สอนจริง สัก 1 – 2 ครั้ง โดยให้เหมือนกับการสอนจริงทุกประการ
2. การเตรียมตัวนักเรียน ปฏิบัติดังนี้
  - 2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันวางจุดมุ่งหมายในการใช้สื่อทัศนวัสดุ
  - 2.2 ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนต่อไป โดยนำสิ่งที่จะเรียนต่อไปให้สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนเกิด

¹⁶ Ebizabeth G. Noel and Paul J. Leonard, Op cit., pp 26-28.

ความสนใจในสื่อทัศนวัสดุ และใช้สื่อทัศนวัสดุอธิบายคำ และศัพท์ให้นักเรียน ไม่เคยพบมาก่อน

2.3 ครูต้องชี้ให้นักเรียนเห็นว่านักเรียนควรจะเรียนรู้อะไรบางอย่างจากการใช้สื่อทัศนวัสดุ

3. การเตรียมห้องเรียน ครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะสมกับการใช้สื่อทัศนวัสดุแต่ละประเภท ดังนี้

3.1 เมื่อจะใช้สื่อทัศนวัสดุประเภทรูปภาพ ซึ่งมีขนาดเล็ก ครูควรจัดห้องเรียน โดยแบ่งให้นักเรียนออกมาศึกษาเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือศึกษาเป็นรายบุคคล

3.2 สำหรับสื่อทัศนวัสดุที่มีขนาดใหญ่ เช่น ภาพโฆษณา หุ่นจำลองและป้ายนิเทศ ครูควรจัดให้นักเรียนได้ศึกษาอย่างใกล้ชิดเป็นรายบุคคล

3.3 ก่อนใช้สื่อทัศนวัสดุประเภทเครื่องขยายเสียง เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ ครูควรจัดห้อง จัดที่นั่งให้นักเรียนทุกคนสามารถได้ยินอย่างชัดเจน

ฮารี ซี แมคโนน¹⁷ ได้ให้หลักเกณฑ์ในการนำสื่อทัศนูปกรณ์มาใช้ในห้องเรียนให้โดยดลดังนี้

1. สื่อทัศนูปกรณ์นั้นควรจะผ่านการคัดเลือกมาเป็นอย่างดี
2. สื่อทัศนูปกรณ์นั้นควรจะราคาไม่แพงเกินไป
3. ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของสื่อทัศนูปกรณ์
4. ครูต้องมีความสามารถที่จะใช้อุปกรณ์อื่น ๆ ประกอบไปด้วย
5. ครูต้องใช้สื่อทัศนูปกรณ์ให้เหมาะสมกับอายุ ระดับสติปัญญาของนักเรียน
6. ต้องพยายามให้นักเรียนได้ประสบการณ์จริงใหม่มากที่สุด

¹⁷Harry C. Mcknown and Alvin B. Robert , Audio -Visual Aid to Instruction (New York : McGraw - Hill, 1949), p.52-64.

7. ต้องนำโสตทัศนอุปกรณ์นั้น ๆ มาสอนจริง ๆ มิใช่มาตั้งไว้เฉย ๆ
  8. ต้องพยายามหรือหาทางส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมด้วย
  9. ครูต้องเตรียมการโสตทัศนอุปกรณ์
  10. การเตรียมนักเรียนเพื่อการใช้โสตทัศนอุปกรณ์มีความจำเป็นเช่นกัน
  11. ต้องใช้โสตทัศนอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอนให้ได้เนื้อหามากขึ้น และเปลืองเวลาน้อยลง
  12. ไม่จำเป็นต้องใช้โสตทัศนอุปกรณ์ใหม่มากเกินไป
  13. มีการวัดผลการใช้เสมอ โดยอาจดูจากความสนใจของนักเรียน การมีส่วนร่วม ตลอดจนบรรยากาศในห้องเรียน
  14. ต้องดูแลและระวังรักษาในขณะที่ใช้อุปกรณ์ และหลังจากใช้แล้ว
  15. จัดใหม่ที่เก็บโสตทัศนอุปกรณ์ที่ดี และพร้อมที่จะนำออกไปใช้ได้ทันที
- ขอควรพิจารณาเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์โดยทั่วไป¹⁸

1. ครูที่จะใช้อุปกรณ์การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะทางโสตทัศนศึกษาอยู่บ้าง เช่น เขาใจว่าตรงไหนของวิชาที่ตนสอน ควรจะใช้โสตทัศนวัสดุอะไรจึงจะเหมาะสม และควรมีทักษะในการผลิตอุปกรณ์ต่าง ๆ ใดบ้าง มีทักษะในการใช้อุปกรณ์โดยการเรียนฝึกหัดการใช้ อาศัยคำแนะนำของผู้เคยใช้ หรือคู่มือ รู้จักเลือกโสตทัศนวัสดุที่จะนำมาใช้เป็นอุปกรณ์การสอน

2. ความร่วมมือระหว่างครูผู้ใช้อุปกรณ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน ควรจะให้ความร่วมมือสนับสนุนการใช้อุปกรณ์ของครูอย่างเต็มที่ เช่น มีงบประมาณ มีวัสดุเครื่องมือ เปิดโอกาสให้

¹⁸

สำเนา วราภรณ์, "วิธีใช้โสตทัศนวัสดุประกอบวิทยุโรงเรียน", วารสารอุปกรณ์การศึกษา, กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, ปีที่ 1 เล่มที่ 5 (กันยายน - ตุลาคม, 2505),

ครูได้ไปศึกษาอบรมวิชาโสตทัศนศึกษา ให้ครูไปเยี่ยมสังเกตการจัดหา การใช้อุปกรณ์ตามโรงเรียน หรือสถานที่บางแห่ง

3. การเตรียมของครูผู้ใช้อุปกรณ์ ครูจะต้องเตรียมบทเรียนล่วงหน้า วางแผนล่วงหน้าว่าจะใช้อุปกรณ์อะไรกับบทเรียนตอนไหน จัดหาหรือทำวัสดุที่ประกอบการพร้อมที่จะใช้ได้ทันที วางแผนวิธีใช้ว่าจะใช้ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร จึงจะช่วยการเรียนรู้ของเด็กได้ดีที่สุด วางแผนการติดตามผล หรือวัดผลว่า เมื่อใช้วัสดุอุปกรณ์เสร็จแล้วจะทำอย่างไรบ้าง ถ้าครูรู้ว่ายังใช้อุปกรณ์ที่เตรียมไว้ไม่ได้เพียงพอ ควรจะฝึกซ้อมการใช้เสียก่อนให้คล่องใจมั่นใจว่าจะใช้อย่างถูกต้อง เมื่อนำไปใช้จริง ๆ

นอกจากการเตรียมตัวครู การเตรียมนักเรียนก็จำเป็นเหมือนกัน เช่นให้นักเรียนทบทวนบทเรียนเพื่อเป็นพื้นฐานรับความรู้ในบทเรียนใหม่ ให้นักเรียนทาคำความรู้ของบทเรียนใหม่จากห้องสมุด ให้นักเรียนรู่วงวนหาว่า ในการใช้วัสดุอุปกรณ์กับบทเรียนใหม่นั้น นักเรียนจะต้องทำอะไร ตรงไหนสำคัญ ตรงไหนต้องตั้งใจ หรือใช้ความสังเกต

ถ้าครูต้องการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้อุปกรณ์ในชั้น หากจำเป็น ครูจะต้องเตรียมนัดหมาย และซักซ้อมกับนักเรียนไว้ให้เสียก่อน

4. วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการสอน ต้องได้รับการคัดเลือกเป็นอย่างดีแล้ว มีคุณภาพ (ในแง่เทคนิคการผลิต) และมีค่าในการเรียน

5. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ต้องเหมาะสมกับบทเรียน อายุ ระดับสติปัญญา และประสบการณ์ของผู้เรียน

6. ประเภทและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์ที่จัดหาหรือทำไว้ประกอบการสอนต่าง ๆ ควรพยายามให้ครอบคลุม

7. วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ควรจะได้รับ การดูแลรักษา ให้มีสภาพที่ใช้การได้เสมอ รู้จักวิธีเก็บ วิธีรักษา และซ่อมแซม

8. วัสดุอุปกรณ์ควร เก็บอยู่ในที่ซึ่งจะหยิบยืมเอาไปใช้ได้โดยตลอดและสะดวกสบาย

9. การใช้โสตทัศนวัสดุ ต้องให้เป็นอุปกรณ์การสอนจริง ๆ ไม่ใช่เอาไปตั้งแสดงให้เด็กดูเฉย ๆ หรือเอาไปใช้แทนการสอนของครูเสียหมด

10. การใช้วัสดุอุปกรณ์ต้องมีการเตรียม นอกจากการเตรียมของครูและของนักเรียน กิ่งกล่าวมาแล้ว ต้องมีการเตรียมวัสดุ เครื่องมือ สถานที่ (ที่นั่ง แสงสว่าง เสียง ที่ติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ) ให้เรียบร้อยล่วงหน้า

11. การใช้วัสดุอุปกรณ์จะใหม่ดีในการเรียนก็ขึ้น ถ้าเด็กได้มีส่วนร่วมด้วย เพราะเด็ก มีปฏิกิริยา (Reaction) มีส่วนรวม และมีกิจกรรมของตนเอง (Self-Activities) ต่อการสอน และการใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนมากเท่าไร เด็กยิ่งได้เรียนรู้และเข้าใจ และมีประสบการณ์ ทาง ๆ มากขึ้นเท่านั้น

12. การใช้วัสดุอุปกรณ์ ควรจะให้เป็นการประหยัดเวลา

13. การใช้วัสดุอุปกรณ์ในคราวหนึ่ง ๆ ไม่ควรให้มีหลายอย่างเกินความจำเป็น ถ้า โรงเรียนมีวัสดุหลายอย่าง ควรจะเลือกวัสดุที่ดีและเหมาะสมกับบทเรียนและเด็กมากที่สุด

14. ในระหว่างการใช้หรือเมื่อใช้วัสดุอุปกรณ์เสร็จแล้ว ควรจะมีการประเมินผลของการใช้ ทั้งนี้เพื่อหาข้อบกพร่อง และปรับปรุงแก้ไขการใช้ในโอกาสต่อไปให้ดีขึ้น ผลการใช้จะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับดังต่อไปนี้

- ก. วัสดุและเครื่องมือที่ใช้
- ข. ครู และวิธีใช้ของครู
- ค. นักเรียน

การประเมินผลควรจะทำทั้ง 3 ประการ

การติดตามผลการใช้วัสดุอุปกรณ์

ในระหว่างการใช้หรือเมื่อใช้วัสดุอุปกรณ์ในชั้นเรียนเสร็จสิ้นแล้ว ควรจะมีการประเมินผลของการใช้ ทั้งนี้เพื่อหาข้อบกพร่อง และปรับปรุง แก้ไขการใช้ในโอกาสต่อไปให้ดีขึ้น รวมทั้งเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่านักเรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

โนเอล และ ลีโอนาร์ด¹⁹ ได้ให้หลักเกณฑ์ในการติดตามผลการใช้วัสดุทัศนวัสดุไว้

ดังนี้

1. ครูและนักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อติดตามผลดังนี้
  - ก. ร่วมกันอภิปรายเนื้อหาที่สำคัญที่พบในระหว่างการใช้วัสดุทัศนวัสดุ
  - ข. ร่วมกันทำความเข้าใจเนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจ
  - ค. ครูอธิบายความคิดรวบยอดให้เด็กเข้าใจได้ชัดเจน
  - ง. ร่วมกันจัดกิจกรรมต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ การเรียนรู้
  - จ. ร่วมกันวางแผนในการนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาอื่น ๆ หรือการเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป
2. ครูสำรวจดูว่า การใช้วัสดุทัศนวัสดุได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ อาจทำได้ดังนี้
  - ก. ครูวิจารณ์ผลการเรียน โดยใช้วัสดุทัศนวัสดุ
  - ข. ครูอาจใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน แต่การทดสอบนั้นต้องเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย เช่น ถ้าต้องการทราบความเข้าใจก็ต้องออกแบบทดสอบวัดความเข้าใจ ไม่ควรใช้แบบทดสอบความจำ และไม่ควรรู้แบบทดสอบที่มีความซับซ้อนเกินไป
3. ครู และนักเรียนร่วมกันประเมินผลประสบการณ์ การเรียนรู้ทั้งหมดเพื่อปรับปรุงการใช้วัสดุทัศนวัสดุนั้นอีกในคราวต่อไป

ส่วน เอ็ดการ์ เดล²⁰ ได้แนะนำวิธีการประเมินผลการใช้วัสดุทัศนวัสดุ โดยให้ผู้ใช้พิจารณาจากคำถามที่ว่า วัสดุทัศนวัสดุเหล่านั้นมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้หรือไม่ เพียงไร

1. ให้ภาพพจน์ที่แท้จริงในการสอน

¹⁹Elizabeth Noel and Poul J. Leonard, Op. cit., p. 31-32.

²⁰Edgar Dale, Audio-Visual Method in Teaching (New York: The Dryden Press, 1954), p. 78-83.

2. ใ้เนื้อหาวิชาตรงตามจุดมุ่งหมาย
3. เหมาะสมกับวัย สติปัญญา และประสบการณ์ของผู้เรียน
4. สภาพรูปร่าง และลักษณะของโสตทัศนวัสดุเหล่านั้นเป็นที่พอใจ
5. มีผู้ให้คำแนะนำแก่ครูในการใช้โสตทัศนวัสดุเหล่านั้นให้ได้ประโยชน์
6. ช่วยให้การสร้างมนุษยสัมพันธ์
7. ช่วยให้นักเรียนใช้ความคิดพิจารณา
8. ใ้ผลลุ่มค่ากับเวลา ค่าใช้จ่าย และความพยายามที่ได้ทำไป

การเก็บรักษาโสตทัศนอุปกรณ์

อิริคสัน²¹ ได้เสนอแนะการเก็บรักษาโสตทัศนวัสดุไว้ว่า โสตทัศนวัสดุทั้งหลาย ครูและนักเรียนอาจร่วมมือช่วยกันสร้างขึ้นก็ได้ และเมื่อมีมาก เพื่อความสะดวกควรเก็บรวบรวมไว้ และเมื่อรวบรวมวัสดุอุปกรณ์เอาไว้มาก ๆ อาจต้องมีแผนกหนึ่งสำหรับทำหน้าที่เกี่ยวกับงานบริการ โสตทัศนวัสดุเหล่านั้น ควรจัดทำบัตรเพื่อจะไ้หยิบใช้และเก็บรักษาได้สะดวก วัสดุบางอย่างที่เก็บไว้นานอาจเสื่อมคุณภาพลง จึงควรตรวจสอบให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ต่อไป

การฝึกสอน

ความหมายของการฝึกสอน

การฝึกสอน (The field Training of Student Teacher) หมายถึง วิธีฝึกงานการสอนของนิสิตคณะครุศาสตร์ ในโรงเรียนประถมศึกษา และมีธยมศึกษา เพื่อทำหน้าที่ฝึกสอนเด็กในโรงเรียน และเพื่อฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครูที่แท้จริง

²¹

Cartton W.H. Ericson, Administering Audio-Visual Service (New York : The Macmillan, Company, 1959), pp. 134.

สคอริง²² กล่าวไว้ว่า "การฝึกสอนมีบทบาทสำคัญต่อผู้ที่ศึกษาวิชาชีพครู เพื่อจะเป็นครูในอนาคต" เพราะการฝึกสอน เป็นระยะเวลาที่นักศึกษาฝึกหัดครูจะได้มีโอกาสทดลองใช้ ทฤษฎี วิธีการต่าง ๆ ที่ได้เรียนมา ได้มีโอกาสศึกษาพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก แล้วฝึกหัดใช้การแนะแนวที่ถูกต้องแก่เด็ก ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านบุคลิกภาพ ในด้านการทำงาน ได้เรียนรู้สภาพ การเรียนการสอนที่แท้จริง

วิกินส์²³ ได้วางวัตถุประสงค์ของการฝึกสอนที่สำคัญ ๆ มี 2 ประการ คือ

1. เพื่อช่วยสร้างให้นักเรียนฝึกหัดครูเป็นครูที่มีทักษะ และมีความคิดริเริ่ม
2. เพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนฝึกหัดครูได้ทดลองทำการสอน และตัดสินใจว่าจะยึดเอา การสอนเป็นอาชีพต่อไปหรือไม่

การที่จะให้การฝึกสอนบรรลุผลสมบูรณ์ ถึงวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น นักเรียนฝึกหัดครูควรจะ ต้องมีแนวปฏิบัติ ซึ่งยึดเป็นหลักเมื่อออกไปฝึกสอน

กริม²⁴ ได้ขอเสนอแนะต่อผู้ที่ทำการฝึกสอนไว้ใน The Student in the Elementary School ไว้ว่า

1. นักเรียนฝึกสอนจะต้องวางวัตถุประสงค์ไว้อย่างแน่นอนก่อนออกฝึกสอน
2. นักเรียนฝึกสอนต้องศึกษาเด็ก เพื่อให้รู้ถึงความต้องการ ความสามารถ และความสนใจ ของเด็กแต่ละชั้น

²²Schorling Releigh, Student Teaching, New York, McGraw-Hill Book Company Inc., 1949, p.5.

²³Wiggins, Sam p., The Student Teacher on Action, Boston, Allxn Bacon Inc., 1957, p. 4.

²⁴Mechaelis and Grim, The Student Teacher in The Elementary School, New York, Prentice-Hall, 1953, p. 7.

3. นักเรียนฝึกสอน ต้องศึกษาเด็ก พยายามสนองความต้องการของเด็กให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
4. นักเรียนฝึกสอน พยายามร่วมมือกับชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนอย่างมาก
5. นักเรียนฝึกสอน พยายามเตรียมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
6. นักเรียนฝึกสอน พยายามทำบทเรียนให้มีความหมายและน่าสนใจ
7. นักเรียนฝึกสอน ต้องรู้จักแบ่งกลุ่มนักเรียนให้ทำงานต่าง ๆ ใ้ได้อย่างเหมาะสม
8. นักเรียนฝึกสอน ต้องรู้จักวิธีสอนและเทคนิคต่าง ๆ ใ้ได้อย่างเหมาะสม
9. นักเรียนฝึกสอน ต้องพยายามวัดผลตนเองและปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ ๆ
10. นักเรียนฝึกสอน ต้องมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้ที่อยู่ในวงงานฝึกสอน อันได้แก่ครูอื่น ๆ นักเรียน ผู้ปกครอง ฯลฯ

ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการฝึกสอน โดยศึกษาจากความเห็นของกรรมการฝึกสอนวิทยาลัยครูรัฐแอปปาเลเชียน²⁵ สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อจัดประสบการณ์ตรง ซึ่งสร้างความเข้าใจในการพัฒนาทางกาย ทางจิตใจ สมอง และอารมณ์ของเด็ก
2. เพื่อจัดประสบการณ์ที่ช่วยให้นักเรียนฝึกสอนพัฒนาสมรรถภาพในการสร้าง และการรักษาสัมพันธภาพกับนักเรียน ตลอดจนบุคคลากรในโรงเรียน และพ่อแม่ของเด็ก
3. เพื่อจัดประสบการณ์ที่จะช่วยให้นักเรียนฝึกสอน มีความรู้ในการทำงานอย่างเพียงพอ เกี่ยวกับกิจกรรมทั้งหมดของโรงเรียน

²⁵Blanton, Ray R. R-Jn, An Analysis of the full-time off
Compas Student Teaching Program in the Secondary School at Appalachian
State Teachers College, Thesis Abstract Series, No. 9 School of Education
Indiana University Bloomington, 1957.

4. เพื่อจัดประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนฝึกสอนได้คุ้นเคยกับกิจวัตรประจำวันของครูประจำชั้น
5. เพื่อจัดประสบการณ์ที่จะช่วยให้นักเรียนฝึกสอนได้คุ้นเคยกับปรัชญา และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน
6. เพื่อจัดประสบการณ์ที่จะช่วยให้นักเรียนฝึกสอน ได้หัดรวบรวมข้อมูล และตีความหมายของข้อมูล ตลอดจนการใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์แก่การวัดความเจริญของงานของนักเรียน
7. เพื่อจัดประสบการณ์ให้นักเรียนฝึกสอน มีความปรารถนาที่จะก้าวหน้า ทั้งในส่วนตัวและด้านอาชีพ
8. เพื่อจัดประสบการณ์ที่จะช่วยให้นักเรียนฝึกสอนได้ใช้ทฤษฎีที่เรียนมาในการปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. เพื่อจัดประสบการณ์ให้นักเรียนฝึกสอน ได้รับนิคมอบในงานด้านอาชีพและทำงานเป็นสมาชิกชั่วคราวของคณะอาจารย์ในโรงเรียน
10. เพื่อจัดประสบการณ์ให้นักเรียนฝึกสอน จะได้หัดใช้อุปกรณ์การสอนหลาย ๆ ชนิด
11. เพื่อจัดประสบการณ์ที่จะสร้างหรือส่งเสริมลักษณะพิเศษของส่วนบุคคล
12. เพื่อจัดประสบการณ์ที่นักเรียนฝึกสอนจะได้หัดรับฟังการประเมินผลจากงานของบุคคลอื่น
13. เพื่อจัดประสบการณ์ที่จะช่วยให้นักเรียนฝึกสอนได้มีความรู้ในเนื้อหาวิชา ในสาขาของตนได้กว้าง และลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะที่จะเกิดประโยชน์กับการออกฝึกสอน มีดังนี้

1. อาจารย์ และฝ่ายบริหารควรพยายามทำให้ประสบการณ์ การทดลอง การปฏิบัติ การทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับทฤษฎี และระเบียบวิธีทางการศึกษามากขึ้น
2. ก่อนออกฝึกสอน นักเรียนฝึกหัดครูควรจะได้มีประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ทางงานอุตสาหกรรมศึกษา

การวิน และ ชั้นัก²⁶ กล่าวว่า ป้ายนิเทศ และการจัดแสดงเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการสอนวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ เพราะสิ่งนี้สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น เราให้เกิดความสนใจ และช่วยแก้ปัญหาข้อสงสัยต่าง ๆ ได้อีกด้วย

โสตทัศนูปกรณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้นั้นมีมากมายหลายอย่าง ซึ่งแต่ละอย่างก็มีลักษณะและคุณสมบัติที่แตกต่างกันออกไป จึงเป็นหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนที่จะต้องรู้จักเลือกโสตทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสมมาใช้ประกอบการสอน โดยต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอน เนื้อหาของบทเรียน ระดับชั้นและสติปัญญาของนักเรียน นอกจากนี้การที่สามารถใช้อุปกรณ์การสอนที่มีประสิทธิภาพโดยมีการเตรียมวางแผนทดลองใช้ล่วงหน้ามาก่อนจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถคุมชั้นเรียนได้ ระยะเวลาในการฝึกสอนก็จะเป็นระยะเวลาที่เปิดโอกาสให้นิสิตฝึกสอนได้ทำการทดลองใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนด้วยกลวิธีต่าง ๆ

ดั่งนี้
 สุมนา ไตลังคะ²⁷ ได้ประมวลปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนของนักเรียนฝึกสอน พอจะสรุปได้

- ก. ขาดวัสดุในการผลิตอุปกรณ์การสอน
- ข. ใช้อุปกรณ์การสอนไม่เป็น
- ค. ขาดกลวิธีการสอนที่ดี
- ง. ไม่รู้จักแหล่งอุปกรณ์

²⁶ Arthur Carrin and Robert B. Sund, *Discovery Teaching in Science* (Charles E. Merrill Book, Inc., 1966), pp. 112-113.

²⁷ สุมนา ไตลังคะ, "การศึกษาปัญหาพิเศษการสอนของอาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกหัดครูชนบทของสถาบันฝึกหัดครู", (วิทยานพนธ์ ปรินฤตยมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511).

จ. ขาดเวลาในการผลิตอุปกรณ์

ฉ. ผลิตอุปกรณ์ไม่เป็น

จะเห็นได้ว่าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ยังคงเป็นปัญหาที่ผู้ออกฝึกสอนในปัจจุบัน ยังคงประสบ
อยู่เป็นส่วนใหญ่ การทำการศึกษาวิจัย เพื่อค้นหาปัญหา และความต้องการของผู้ออกฝึกสอนจะช่วยเป็น
แนวทางใหญ่ที่หนทางที่เกี่ยวกับการฝึกหัดครูให้นำไปทำการแก้ไข และปรับปรุง เพื่อให้การฝึกสอน
ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายที่วางไว้

คุรุวิทยาลัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย